

Nieuwsbrief Nr 1. Augustus 2010

Verzekerde invloed

Inbreng van het cliëntenperspectief in de contractering van geestelijke gezondheidszorg

Nieuw samenwerkingsproject van het LPGGz en het Trimbos-instituut

Eind 2009 is op initiatief van het LPGGz een nieuw, landelijk project van start gegaan rond de zorginkoop in de ggz. Doel van het project is nadrukkelijker het cliëntenperspectief in te brengen in de zorginkoop door de zorgverzekeraars. Het driejarige LPGGz-project wordt gevolgd en ondersteund door het Trimbos-instituut. Deze Nieuwsbrief is de eerste in een serie, waarin periodiek verslag wordt gedaan van de achtergronden, de voortgang en de resultaten van het project.

Het landelijk LPGGz-project

In het nieuwe zorgstelsel kopen zorgverzekeraars zorg in voor hun cliënten. Dat gebeurt in een jaarlijks terugkerende inkoop cyclus. Het LPGGz en zijn leden hebben in de voorbije jaren op verschillende manieren onderzocht op welke manier cliënten een grotere stem kunnen krijgen in deze inkoopcyclus. Dat heeft onder andere geresulteerd in overeenstemming over een drietal standaarden en een drietal leveringsvoorwaarden vanuit het cliënten- en familieperspectief. Daarnaast is een digitale zorginkoopgids samengesteld met ruim 300 ggz-interventies vanuit het cliënten- en familieperspectief.

Eind 2009 is het LPGGz gestart met een project dat tot daadwerkelijke inbreng van het cliëntenperspectief in de zorginkoop moet leiden. Dat project bestaat uit twee delen:

1. Het organiseren van onderhandelingsteams en voeren van onderhandelingen met de zorgverzekeraars op regionaal niveau.
2. Het ondersteunen van de onderhandelingsteams met behulp van een reeks van centraal gecoördineerde activiteiten en instrumenten.

Het project kent een bottom-up aanpak. Landelijke ondersteunende activiteiten en instrumenten dienen als hulpmiddelen voor het genereren van regionale onderhandelingsagenda's, gebaseerd op regionale of lokale ervaringen. Op de lange termijn streeft het LPGGz naar een ggz-cliëntenkeurmerk voor zorgverzekeraars. Het project van het LPGGz wordt financieel ondersteund door het Fonds PGO. De projectleiding is in handen van Steven Makkink (s.makkink@platformggz.nl)

Het Trimbos-onderzoek

De voortgang en de resultaten van het LPGGz project zijn van groot belang voor de toekomstige positie van mensen met psychische problemen in het zorgstelsel en in de samenleving. Het Trimbos-instituut volgt en ondersteunt het LPGGz-project daarom met verschillende onderzoeksactiviteiten. Het Trimbos-onderzoek wordt gefinancierd vanuit het ZonMw-programma *Patiëntenparticipatie in onderzoek, kwaliteit en beleid*.

Het onderzoek sluit aan bij de opeenvolgende stappen van een volledige onderhandelingscyclus: van de voorbereidingen door de regionale onderhandelaars, de feitelijke gesprekken met de zorgverzekeraars en de daaruit voortkomende overeenkomsten, tot de feitelijke contractering van ggz-aanbieders door de zorgverzekeraars. Elk van deze fasen wordt in het Trimbos-onderzoek gevolgd. Dataverzameling vindt plaats door middel van enquêtes onder -, en interviews met betrokkenen en door middel van analyses van de schriftelijke afspraken en overeenkomsten die uit de onderhandelingen voortkomen. Over de (tussentijdse) bevindingen wordt periodiek gerapporteerd aan de deelnemers van het project en aan de LPGGz-projectleider. Op deze manier kan, indien nodig, tussentijds worden bijgestuurd.

Het onderzoek wordt ondersteund door een adviesgroep, bestaande uit vertegenwoordigers van Zorgbelang Nederland, Zorgbelang Gelderland, Ypsilon, Zorgverzekeraars Nederland en zorgaanbieder Lentis. De onderzoeker van het Trimbos-instituut is Daniëlle Meije (dmeije@trimbos.nl)

Eerste projectactiviteiten

Het LPGGz-project is startte eind 2009 met een serie oriënterende gesprekken met zes zorgverzekeraars: Achmea, Agis, CZ, De Friesland, Menzis en Uvit. In deze gesprekken is het voorstel van het LPGGz voor een zorginkooptraject besproken.

Het voorgestelde zorginkooptraject bestaat uit de volgende onderdelen:

1. In elke regio wordt een startconferentie "Zaken doen met de zorgverzekeraar" georganiseerd door de zorgbelangorganisatie/regionale GGz-cliëntenorganisatie.

De doelen zijn:

- Kennismaking cliënten(-organisaties) en zorgverzekeraar
- Verkenning wensen vanuit cliëntenkant en mogelijkheden van de zorgverzekeraar.

2. In elke regio gaat een Regionaal Expert Team (RET) aan de slag; omvang +/- 8 ervaringsdeskundigen/vertegenwoordigers van GGz-cliënten-/familieorganisaties

Elke RET benoemt op basis van hetgeen lokaal, regionaal en/of landelijk vanuit cliëntenperspectief van belang geacht wordt m.b.t. de inhoud en kwaliteit van de zorg speerpunten voor het zorginkoopbeleid.

3. In elke regio worden de door de RET's ontwikkelde plannen gepresenteerd en besproken op de regionale conferentie zorginkoop vanuit cliëntenperspectief en vervolgens ingediend bij de zorgverzekeraar.

Drie verzekeraars hebben besloten om het volledige zorginkooptraject uit te voeren: Menzis, Agis en CZ.

Stand van zaken eind augustus 2010

Menzis

Zorgverzekeraar Menzis is prominent aanwezig in de Provincie Groningen, Zuid-Oost Gelderland en Twente. In de eerst genoemde regio's is het volledige zorginkooptraject uitgevoerd, in Twente heeft één inventariserende conferentie plaatsgevonden. In de komende tijd wordt het concept-inkoopbeleid met Menzis besproken.

AGIS

Er heeft een gezamenlijke startconferentie plaatsgevonden met vertegenwoordigers van cliënten-/familievertegenwoordigers vanuit de regio's Amsterdam, Gooi- en Vechtstreek en de Provincie Utrecht. In de genoemde regio's zijn vervolgens een drietal RET's aan de slag gegaan om zorginkoopcriteria op te stellen. Deze zijn vervolgens gepresenteerd en besproken op een gezamenlijke conferentie. Op dit moment is AGIS bezig haar zorginkoopbeleid op te stellen.

CZ

In drie regio's te weten Provincie Zeeland, Provincie Noord-Brabant en Provincie Limburg hebben startconferenties plaatsgevonden en zijn op dit moment, augustus 2010, RET's aan het werk om zorginkoopcriteria op te stellen. Omstreeks eind september zullen deze beschikbaar zijn voor CZ.

De Friesland heeft, mede gezien de tijdsdruk, er voor gekozen om zich in eerste instantie te beperken tot één regionale conferentie, waarop een verkenning van de wensen vanuit het cliënten- en familieperspectief werd uitgevoerd. Deze conferentie heeft eind juni 2010 plaatsgevonden. Achmea gaf de behoefte aan twee regionale bijeenkomsten om de beleidsontwikkelingen te bespreken met cliënten-/familievertegenwoordigers. Het betreft hierbij de regio Rotterdam, respectievelijk de combinatie van Zaanstreek/Waterland en Kennemerland. Deze bijeenkomsten hebben eind augustus 2010 nog niet plaatsgevonden.

Uvit heeft aangegeven in eerste instantie geen gebruik te maken van het LPGGz-project en zelf met cliënten-/familieorganisaties een eigen traject te willen bewandelen.

Eerste onderzoeksbevindingen

Afgelopen zomer heeft ook de eerste fase van het Trimbos-onderzoek plaatsgevonden. Door middel van enquêtes en interviews werden de verwachtingen gepolst van vertegenwoordigers van de cliëntenraden, de regionale cliënten- en Zorgbelangorganisaties, de zorgverzekeraars en de lidinstellingen van het LPGGz. Ook werd gevraagd naar de eerste ervaringen van betrokkenen met de regionale trajecten.

Uit deze eerste onderzoeksronde blijkt dat de cliëntenvertegenwoordigers veelal dezelfde thema's van belang vinden, als het gaat om het inbrengen van het cliëntperspectief in de zorginkoop. Het betreft thema's als: zelfhulp, ervaringsdeskundigheid, lotgenotencontact en cliëntgestuurde initiatieven, familiebetrokkenheid, informatievoorziening en de behoefte aan specifiek zorgaanbod als de crisiskaart, dagbesteding en nazorg. Overigens zijn er ook regionale verschillen. Deze hebben dan bijvoorbeeld betrekking op specifiek (locaal) zorgaanbod.

Uit het onderzoek komt ook naar voren dat de verwachtingen positief maar ook 'realistisch' zijn. Betrokkenen zien in het LPGGz-project een belangrijke kans om de positie van ggz-cliënten in het zorgstelsel te versterken. Maar er worden ook een aantal lastige opgaven voor het project voorzien. Bijvoorbeeld het prioriteren, operationaliseren en 'SMART' formuleren van de wensen en eisen vanuit cliëntenperspectief. En het vinden en mobiliseren van voldoende menskracht om die opgave tot een goed eind te brengen. Ook wordt gewezen op een aantal 'voorwaarden voor succes'. Bijvoorbeeld openheid van de zorgverzekeraars en hun bereidwilligheid daadwerkelijk een dialoog aan te gaan en te investeren in de eigen kennis en het eigen ggz-beleid.

In de regio's waar de uitwisseling tussen cliëntenorganisaties en zorgverzekeraars inmiddels een aanvang heeft genomen, geven betrokkenen aan dat dit goed verloopt. Partijen leren elkaar kennen, het gesprek is gestart. Dat op zich is al een belangrijke stap, zo luidt het. Zorgverzekeraars tonen zich ook geïnteresseerd, zij het afwachtend. De onderzoekers wijzen wel op een potentieel risico van een té decentrale aanpak. Voorkomen moet worden dat de beschikbare capaciteit en expertise te versnipperd raakt terwijl aan de andere kant veel 'dubbel werk' in de regio's wordt verricht. Afstemming en waar nodig facilitering op landelijk niveau worden de komende periode belangrijk.

Vervolg

Het LPGGz heeft, mede naar aanleiding van de eerste onderzoeksbevindingen, inmiddels besloten vaart te maken met een aantal ondersteunende, landelijke activiteiten. Daarbij gaat het o.a. om:

- Het faciliteren van het uitwisselen van ervaringen en visies m.b.t. zorginkoop totnogtoe
- Beschikbaarheid van informatie bevorderen door gebruik van LPGGz-website
- Gecoördineerd presenteren van regio-overstijgende, landelijke zorginkoopcriteria aan zorgverzekeraars
- Doorontwikkelen van RET's m.b.t. vormgeving en werkwijze
- Analyseren van de wijze waarop het aanbod van cliënten- en familieinitiatieven zelf (onafhankelijke crisiskaartconsulent, lotgenotencontact, zelfhulp, herstelwerkgroepen, etc) een steviger plaats kan verwerven in de zorginkoop ggz.

Ook het Trimbos-onderzoek gaat verder. In het najaar zal met name worden onderzocht in hoeverre de regionale onderhandelingen inmiddels tot concrete afspraken met zorgverzekeraars hebben geleid en wat die afspraken inhouden.

Tot slot

Het Trimbos-instituut heeft naar aanleiding van de nulmeting een rapportage gemaakt. Desgewenst kan deze u digitaal toegezonden worden. Stuur hiervoor een e-mail naar: druijterkorver@trimbos.nl
Een volgende Nieuwsbrief met daarin de belangrijkste bevindingen over de volgende fase van het LPGGz-project, verschijnt eind december 2010.